

Een samenvatting

Forster and Andrews hebben bij de oplevering van het door hen gebouwde orgel aan de Congregational Church in Tunbridge Wells (Kent) nooit vermoed dat een acht tal gemeenteleden van de Gereformeerde kerk te Vaassen datzelfde orgel 106 jaar later zouden restaureren en in gewijzigde vorm weer plaatsen.

Het werk begon in februari 1991.

Allermoeil hebben we ermee enthousiasme aan gewerkt, of het nu vies of zwaar werk was. Er waren dagen dat we gebrooken thuis kwamen. Aanvankelijk werkten we in Epe, in de kantine van de Lagere Agrarische School, Oenerweg 18. Er was een woensdag en een vrijdag ploeg. Toen de school verhoogt werd, moesten we eruit. Met een niet te vergeefs beroep op andere gemeenteleden konden we in Epe nog heel wat schoonmaak- en schilderwerk afmaken.

Tenslotte werden alle werkzaamheden overgeplaatst naar het kerkgebouw in Vaassen (aug 1991). Het Koch-orgel was inmiddels afgebroken. Het "Vooronder" volgestouwd; de richel achter in de kerk werd opslag van wollenloden en traktuur. Consistorie en archief werden tot pijpen-magazijn.

Er werd nu op dinsdag en donderdag gewerkt. Langzamerhand begon de gemeente te zien dat er wat gebeurde. Het werd een orgel.

Donderdag 26 september 1991 was een gedenkwaardige dag. Om kwart voor 11 's morgens ontfselden Jelle Hilberink, Ep Hooghoudt en Ad de Putter de eerste klank uit het orgel. Het was de hoogste g. Ab Kranendijk ondersteunde dit feestelijk gebeuren met een voortreffelijke (eigen gemaakte) wijn.

Op 10 december 1991 moest Jelle om gezondheidsredenen

naar Davos. De wekelijkse foto's die we hem stuurden, hielden hem op de hoogte.

Op 7 januari 1992 werden de nieuwe frontpijpen geplaatst. Nu werd het duidelijk een orgel. Er werden nieuwe abstracten gemaakt.

11 februari was wederom een gedenkwaardige dag. De tractuur van het ondermanuaal was klaar. De "Gedact 8" werd geplaatst. Voor het eerst kon er in Vaassen op het orgel gespeeld worden. Iedereen was onder de indruk. 's Middags was er al een opname voor Radio Gelderland.

Precies een maand later, dinsdag 11 maart 1992, stond Jelle ineens van de kerk. Onverwachts eerder terug uit Davos.

Gestadig werkten we door. Soms waren er vragen dat men niet kon zien dat er wat was gedaan. Pas in juni kon de regelmatige bezoeker zien dat het toch wel ontging.

Af en toe kwamen de heren Hulst en Logtenberg kijken. Zij zouden het orgel gaan intoneren.

Het orgel werd inmiddels steeds voller. Bij het plaatsen van de pedaalpijpen moesten we zelfs het een en ander wijzigen, omdat dr. Logtenberg er nog door zou kunnen.

Het plaatsen van "C-Groot" van het pedaal gaf problemen. Natuurlijk gold dat ook voor "C-Groot" van de Bourdon 16' uit het zwelwerk.

Op 7 juli belandde Ep in Rendsburg (Du) in het ziekenhuis. Op vrijdag 31 juli kwam hij gelukkig weer thuis. Op 4 augustus werd hij in Zwolle opgenomen. Vers gedotterd kwam hij op 13 augustus weer thuis.

Inmiddels kon de gemeente vanaf zondag 19 juli genieten van het aanzicht van het orgel.

Opeens raakte alles in een versnelling. Enkele werkzaamheden gingen erg snel. Op 11 augustus werden Hans Krik en de heer Logtenberg uitgenodigd voor een laatste inspectie. Er waren geen aanmerkingen.

Eind augustus was de firma van Triest klaar met het schilderwerk.

Het intonewerk kon beginnen.

Toch was er voor de bouwers nog veel te doen. Het werd een periode van hard werken en steeds weer genieten van het orgelgel van de heer Hulst. Gemeenteleden die bewaren kijken en luisteren, waren diep onder de indruk.

Tenslotte werden de tremulanten geplaatst; de registerplaatjes aangebracht; het gordel werd aangebracht en de deurtjes werden van glas voorzien. Inmiddels was de elektrische leiding klaar. Het orgel was klaar. De kosten was opgelucht.

Het was bijna 30 oktober.

Tot slot nog een terugblik op de werkelijke waarde van ons project:

Anno 1992: We maken deel uit van een cultuur waarin tijd en geld een omhulsel, een verpakking is van alles; Bij bijna alles zien we tijd en geld als het meest waardevolle van de dingen. Tijd is zelfs geld. M.a.w. ons leven - dit is een bepaalde tijd - is geld.

Dit is een vrij waarde-loze waardering van de dingen; want de kern wordt niet meer gezien.

Anno 1992: Het is een cultuur waarin grootschaligheid, haast, dynamiek en automatisering allemaal in dienst staan van Tijd = Geld. Een cultuur waarin de echte waarden vaak niet meer worden herkend. Zelfs ons voedsel wordt gewaardeerd op grond van groetempo en hoeveelheid (beide = geld). De echte waarde, nl. de voedingswaarde, wordt vaak niet geteld.

Anno 1992: De mens klampt zich vast aan de materie; aan geld; aan producten. Dan voelt hij zich sterk, dan hoort hij erbij. Dienstbaarheid verwaagt, maar is niet verdwenen. Het is niet toevallig dat de dienstverlenende sectoren het laatst of niet staking bereid zijn; uit principe of omdat ze beseffen dat hun materiële macht gering is.

Ons orgelproject stond haaks op deze levenswijze.
Tijd was niet van belang. Tijd was geen geld. Tijd noch geld waren waarden. Er waren andere waarden die belangrijker waren: Eredienst, cultuurgoed, samenwerken, vriendschap, Daarin vonden die 4300 mannen hun waarden. Het opmerkelijke is dat dit gebeurde door een tekort aan geld.

We hijken terug op een fijne periode van werken, van zweegen, van geselligheid.

We zullen het missen. Maar de waarden blijven.

Trots en verliefd zullen we zondags hijken en luisteren naar onze Forsters and Andrews van 1885.

We zullen meezingen met de klanken waarbij al ruim een eeuw velen voor ons hebben meegesongen.

Clemens Proot
oktober 1992.